

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

23 червня 2023 року

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 342.7:341.3:364(477)
З-38

Оргкомітет конференції:

Голова:

Швець Д.В., ректор державного університету, доктор юридичних наук, доцент,
Заслужений працівник освіти України

Заступник голови:

Корнієнко М.В., проректор державного університету, доктор юридичних наук,
професор

Члени оргкомітету:

Пишна А.Г., завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат
юридичних наук, доцент;

Тетерятник Г.К., завідувач кафедри кримінального процесу, доктор
юридичних наук, професор;

Конопельський В.Я., завідувач кафедри кримінального права та криминології,
доктор юридичних наук, професор;

Горошко В.В., завідувач кафедри криміналістики та психології, кандидат
юридичних наук, доцент;

Ковальова О.В., професор кафедри адміністративної діяльності поліції,
кандидат юридичних наук, доцент;

Домброван Н.В., начальник відділу організації наукової роботи,
кандидат юридичних наук.

Статті друкуються в авторському варіанті.

Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Захист прав дитини в умовах військової агресії : матеріали Міжнародної
З-38 науково-практичної конференції (м. Одеса, 23 червня 2022 р.). – Одеса :
Видавництво «Юридика», 2023. – 316 с.

ISBN 978-617-8263-53-9

САЙТ КОНФЕРЕНЦІЇ

УДК 342.7:341.3:364(477)

ISBN 978-617-8263-53-9

© ОДУВС, 2023

Література:

1. Пілотний проект «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення». URL: <https://bilopillya-meria.gov.ua/news/1669987977/>
2. Проект «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні кримінального правопорушення». URL: <https://rozbudova.org/pravovuj-azymut/projekt-programa-vidnovlennya-dlya-nerovnoolitnih-yaki-ye-pidozruvanymu-u-vchynenni-kryminalnogo-pravorogushennya-2/> (дата звернення: 05.06.2023)
3. Пилипишина І. І. Проблеми застосування відновного правосуддя в умовах воєнного стану. *Правничий часопис Донецького національного університету ім. Василя Стуса*. Вінниця, 2022. № 2. С. 58–70.
4. Матвєєва Л. Г. Відновний підхід до здійснення правосуддя щодо неповнолітніх. Ювенальна юстиція: український дискурс : монографія. Одеса, 2021. С. 141–159.

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ, ШЛЯХИ ЇХ ЗАХИСТУ

Грідіна Н. Ю.

*викладач кафедри поліцейської діяльності
та публічного адміністрування факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ*

Умови військової агресії мають серйозний вплив на життя та добробут дитини, яка стає однією з найбільш вразливих груп населення, особливо в умовах військової агресії. Війна руйнує звичне життя дітей, позбавляє їх можливості насолоджуватися безпекою, освітою та нормальним соціальним розвитком, прикладом тому є війна в Україні.

06.06.2023 року сталося страшна трагедія, яка змінила життя багатьох мешканців України. Через підриг російськими окупантами Каховської ГЕС, країна понесла страшні наслідки, серед яких десятки загиблих і зниклих безвісті дітей.

Плаваючі міни, зірвані потоками повені з руйнівної греблі на Херсонщині, загрожують життю дітей, тому міжнародна організація «Save the Children» разом з партнером – «Українською асоціацією розмінувальників» – запустили онлайн-кампанію в Херсонській області, щоб впоратися з новим викликом, що створюють плаваючі міни. Вона містить поради щодо небезпеки мін і те, що робити, якщо

зіткнулися з летальним плаваючим об'єктом. Більшість мін у воді невидимі, і деякі не тонуть, що створює смертельний ризик для хлопчиків і дівчат [1].

З посиленням війни 24 лютого 2022 року ООН зареєструвала 879 жертв від мін та вибухівок, включаючи 94 дитячі жертви. Загалом, згідно з даними ООН, під час війни загинуло понад 500 дітей, хоча фактична кількість, ймовірно, набагато вища. Після руйнування Каховської греблі, із пошуком безпечної, чистої питної води та відновленням пошкоджених будинків, 17 000 осіб, які проживають в зоні повені і вздовж річки Дніпро, стикаються з додатковою складністю – забезпеченням безпеки дітей від плаваючих мін [1].

Ми розуміємо, що жодна дитина не має ризикувати життям та здоров'ям, повертаючись додому зі школи, гуляючи в парку чи на дитячому майданчику. Доки територія України забруднена мінами, наш обов'язок – розповісти дітям про загрозу вибухонебезпечних предметів та пояснити, як залишатися в безпеці. На сайті «ЮНІСЕФ», діти та підлітки зможуть знайти цікаві мультфільми та комікси на тему мінної безпеки, а батьки та вчителі – поради, як говорити з дітьми на цю складну тему [3].

Відповідно до Конвенції ООН про права дитини: ратифікована Постановою Верховної Ради України від 27 лютого 1991, в статті 38 даного закону зазначено, що держави-учасниці зобов'язані поважати норми міжнародного гуманітарного права, що застосовуються до них у випадку збройних конфліктів і мають відношення до дітей, та забезпечувати їх додержання, вживати всіх можливих заходів для забезпечення того, щоб особи, які не досягли 15-річного віку, не брали безпосередньої участі у воєнних діях [2]. Але ми бачимо, що Російська Федерація порушує усі можливі міжнародні договори, та не дивлячись на безліч жертв серед дітей, продовжує свої руйнівні дії проти народу України, а також використовує полонених дітей в свої корисних цілях. Забувши про те, що участь дітей у воєнних діях і збройних конфліктах, включаючи вербування, фінансування, матеріальне забезпечення, навчання дітей з метою використання у збройних конфліктах інших держав або насильницьких діях, спрямованих на повалення державної влади чи порушення територіальної цілісності, а також використання дітей у воєнних діях і збройних конфліктах, залучення та/або втягування дітей до не передбачених законами України воєнізованих чи збройних формувань, пропаганда війни забороняються [6].

Захист прав дитини в умовах військової агресії стає одним з головних завдань для міжнародної спільноти, держав та громадських організацій. У таких ситуаціях, права дітей часто порушуються,

включаючи їх право на життя, освіту, охорону здоров'я, мирне дитинство тощо. Наукова спільнота та міжнародні організації мають важливу роль у захисті та підтримці дитячих прав під час конфліктів.

В 2022 році, було внесені певні зміни до законодавства, спрямовані на захист прав дітей в умовах військової агресії. Зокрема, набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Координаційного штабу з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану» від 17.03.2022 № 302. У відповідності до цих змін, Координаційний штаб є тимчасовим консультативно-дорадчим органом Кабінету Міністрів України, який створено для сприяння координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану [4, с. 1].

У відповідності до цих змін, держава зобов'язана забезпечувати безпеку дітей в зонах конфліктів, а також забезпечувати їх основні потреби, такі як харчування, притулок, медичну допомогу та освіту.

Законодавство 2023 року вводить більш жорсткі санкції проти держав, які порушують права дітей під час військових конфліктів, включаючи можливість введення економічних та політичних санкцій, а також передачі справи до Міжнародного суду справедливості ООН. Правозахисні організації та міжнародна спільнота в цілому підтримують ці зміни, оскільки вони створюють додаткові заходи протидії порушенням прав дитини.

Новий рівень відповідальності, введений цими змінами, спонукає держави бути більш обережними щодо захисту прав дітей в умовах військової агресії. Водночас, ці законодавчі зміни стимулюють пошук нових підходів і стратегій для захисту прав дітей в умовах конфлікту.

Не слід забувати про зобов'язання країн, які зазначені у Всесвітній декларації про забезпечення виживання, захисту і розвитку дитини» від 30.09.1990 року, де в пункті 8 зазначено: «Ми будемо рішуче прагнути захистити дітей від бід війни і застосуємо заходи, спрямовані на попередження в майбутньому збройних конфліктів, щоб повсюдно забезпечити дітям мирне і безпечне майбутнє. Ми будемо пропагувати в процесі освіти дітей значення миру, розуміння і діалогу. Необхідно гарантувати основні потреби дітей і їх сімей також в період війн і в районах, де відбуваються насильницькі дії. В інтересах дітей ми закликаємо до дотримання періодів затишшя і створення спеціальних коридорів безпеки там, де все ще тривають війна і насильство» [5].

Виходячи із вище зазначеного, через спільні зусилля та стратегічний підхід, ми можемо сподіватися змінити ситуацію в країні. Захист дітей в умовах війни – це не лише законодавчий обов'язок, але і моральний

обов'язок кожного з нас. Важливо підкреслити, що європейська і міжнародна спільнота, державні установи та громадські організації повинні продовжувати працювати над покращенням механізмів захисту дитини в умовах військової агресії, незважаючи на виклики, з якими вони стикаються.

Все це вимагає не тільки політичної волі, але й ресурсів. Міжнародна спільнота повинна забезпечити достатнє фінансування для програм захисту дітей в зонах конфлікту, щоб допомогти забезпечити їхнє право на безпеку, освіту, охорону здоров'я та гідне життя, тощо.

Література:

1. Організація «Save the Children» : Новини та історії, 2023. URL: <https://www.savethechildren.net/news/ukraine-save-children-launches-campaign-keep-children-safe-floating-mines-after-flooding3>. (дата звернення: 16.06.2023).

2. Конвенція ООН про права дитини : ратифікована Постановою Верховної Ради України від 27 лютого 1991 № 789-ХІІ. Київ : Столиця, 1997, ст. 38.

3. ЮНІСЕФ Україна «Як захистити дітей від мін: новий сайт про міну безпеку», 2023/ URL: <https://www.unicef.org/ukraine/press-releases/mine-safety-website> (дата звернення 17.06.2023).

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Координаційного штабу з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану» від 17.03.2022 № 302, с. 1.

5. «Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку дитини» від 30.09.1990 року, Зобов'язання: п. 8.

6. Закон України «Про охорону дитини» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 30, ст. 30.